

Protestantse Wijkgemeente Apeldoorn Noord-Oost

Kerkenraad
Jacqueline van der Waalsingel 53
7321 JN APELDOORN

Betreft: terugkoppeling gemeenteavonden in het kader van "Kerk zijn in 2033"

Geachte leden van het moderamen van de Algemene Kerkenraad,

Beste Marjoleine, Rien, Steven, Marjolein, Jaap, Ad en Wilma,

Met deze brief willen wij als Kerkenraad van één van de wijkgemeenten (PWANO) uit de PGA verslag doen van het proces en de uitkomsten van het traject "Kerk zijn in 2033". We beschrijven achtereenvolgens kort het proces, de gebruikte elementen tijdens dit proces en de uitkomsten van de gemeenteavonden die zijn gehouden. We vertrouwen er daarbij op een goed beeld te geven van de zingeving en wensen van onze gemeente en beseffen dat er een bijzondere opgave voor ons ligt. Vanzelfsprekend zijn wij bereid deze brief en bijlagen toe te lichten in een presentatie tijdens een vergadering van de Algemene Kerkenraad. Veel van de informatie is ook te vinden op de website van PWANO onder het kopje: "Kerk-zijn-2033".

Het proces

Binnen de PWANO zijn er in het afgelopen jaar diverse bijeenkomsten en vieringen georganiseerd om vooruit te kijken naar kerk zijn in de toekomst:

- Gemeenteavond maart 2023: Een tafelgesprek waarin ideeën zijn opgehaald voor het vormgeven van de kerk in de toekomst. Een vrij gesprek waarin open antwoorden voor het vervolg zijn opgehaald. Een verslag is beschikbaar, maar vooral ook vormgegeven in een in de kerk zichtbaar kunstwerk als boom;
- De viering tijdens de startzondag waarin 'noten' centraal stonden. Noten op de zang (wat wilt u), noten te kraken (waar moeten we keuzes in maken) etc. Hier is waardevolle informatie opgehaald;
- Scenario-gesprekken (oktober 2023): Tijdens deze avond werden 3 mogelijke scenario's (1 PGA kerk en de EH, 2 delen oost-west en de EH, 4 kerken met elk een eigen kleuren) voorgelegd in een carousel van gesprekken. De reacties op deze scenario's zijn verrat in een verslag, waarin een gemêleerd beeld ontstaat. Deze variatie wordt ook opgewekt doordat concreetheid in de scenario's feitelijk ontbreekt;
- Koffie-gesprekken na de dienst: In 5 zondagen zijn door ouderlingen koffie-gesprekken gevoerd met bezoekers van de dienst. Deze gesprekken zijn via een gelijk format gevoerd zodat de resultaten kunnen worden verrat in één verslag;
- Gemeenteavond 5 maart 2024: Tijdens deze gemeenteavond zijn opnieuw enkele vragen behandeld, zijn criteria geprioriteerd en is getracht een voorkeursscenario gedragen te krijgen. Tijdens deze avond blijkt de variatie in gedachten nog groot en is een mogelijke tussenstap geopperd.

De ervaring

In de vele gesprekken die zowel individueel, in klein en in grote groepen en plenair in de kerkzaal zijn gehouden blijkt voortdurend dat veranderen binnen de PWANO een opgave is. Velen hebben voorgaande veranderprocessen meegemaakt waar pijn en emotie van is blijven hangen. Een natuurlijke reactie is vervolgens deze pijn in een nieuwe situatie zo veel als mogelijk te voorkomen. Duidelijk wordt dat een veranderproces in deze menselijke en emotionele omgeving complex is en dat uitkomsten van veranderstappen lastig voorspelbaar zijn.

De urgentie en noodzaak van de verandering wordt gezien. Het is duidelijk dat op de lange termijn de huidige kerkvorm onhoudbaar is. Dit is ingegeven door zowel de demografie als de financiële vooruitzichten. Daarmee is een eerste kleine stap naar een nieuwe toekomst denkbaar, waarbij draagvlak voor een stap in de juiste richting moet worden gevalideerd.

De uitkomsten

Binnen de PWANO blijkt ook na een jaar van gesprekken de verdeeldheid in inzichten verrassend. Er is niet één uitgesproken toekomstbeeld dat door de volledige gemeente wordt omarmd. Er moet dan ook in elk scenario én elke stap in die richting, rekening worden gehouden met het verlies van leden. Dit bewustzijn maakt dat je daar op voorbereid kunt zijn. Het nieuwe Kerk-zijn kan immers ook leiden tot nieuwe aanwas. Wel is unaniem in de kerkenraad duidelijk dat de begeleiding van mogelijke 'afhakkers' optimaal moet zijn en de werkelijke reden moet worden achterhaald.

Tijdens een voorstel te kiezen voor één van de drie scenario's die na een jaar bij de deelnemende gemeenteleden aan de gespreksavond is de verdeling nog altijd precies in drieën. Geen enkel scenario krijgt de voorkeur. Wel is een gedeelde stip op de horizon zichtbaar, het eindpunt lijkt één kerk.

De weg die daarbij moet worden afgelegd is belangrijker dan nu te twisten over het eindpunt. We stellen als kerkenraad dan ook voor aandacht te geven aan de eerstvolgende stap en op basis van de uitkomsten daarvan de volgende te bepalen. Zo wordt in een gradueel tempo het eindpunt bereikt. Gevolg is wel dat ook de weg naar dit eindpunt nog onbestemd is en de route kan en mag afwijken van datgeen wat gepland is.

Een eerste stap

Tijdens de laatste gemeenteavond is de suggestie gedaan om als eerste (tussen)stap te onderzoeken of de samenwerking met bv. de Drie Ranken kan worden uitgebreid en geïntensiveerd. Wellicht is een voorbereiding op een samengaan bespreekbaar.

Zo kunnen beide gemeenten wennen aan het pad van verandering, waarbij duidelijk wordt gemaakt dat op dit pad deze wijziging de eerste stap is van velen die volgen, met als einddoel één kerk.

We benadrukken dat ook tijdens een dergelijke eerste stap de begeleiding van gemeenteleden cruciaal is. Er moet alle ruimte zijn gevoelens van weerstand, 'meestribbelen' en ondersteuning te horen. Maar vooral ook gemeenteleden duidelijk maken dat er geluisterd en begrepen wordt. Alleen op die wijze kan, ons inziens, een verandering van Kerk-zijn voor elk gemeentelid comfortabel worden doorleefd.

Tenslotte

Als PWANO zijn we nieuwsgierig naar het beeld dat dit verslag oproept bij de Algemene Kerkenraad en voeren graag het gesprek over de Apeldoorn brede implementatie van het toekomstplan. Vanzelfsprekend zijn we bereid mee te denken over een centrale en gedragen conclusie of eindsituatie en zetten graag, samen met u, de eerste stap.

Met vriendelijke groet,
Namens de Kerkenraad van de PWANO

Albert van der Padt
(voorzitter)

Bijlagen:

1. Prioriteit van criteria rondom Kerk-zijn
2. Verslag koffiegesprekken gemeenteleden
3. Verslag van gemeenteavond maart 2023

Bijlage 1: Prioriteiten in Criteria (gemeente avond maart 2024)

1. *De gemeente van Christus als vindplaats van geloof, hoop en liefde:*
Onze kerk in 2033 is bezielde door geloof
36 stickers
2. *Leven als een gemeenschap,*
Onze kerk in 2033 is geen vereniging of een religieuze organisatie.
22 stickers
3. *Een naar buiten gerichte blik:*
Onze kerk in 2033 staat in het dagelijks leven en is bezig met wat zich aandient in de stad.
Denk aan missionaire en/of diaconale projecten waardoor de kerk en daardoor het Evangelie meer zichtbaar wordt.
20 stickers
4. *Vernieuwende initiatieven*
Onze kerk in 2033 geeft ruimte aan nieuwe, vernieuwende en wijkoverstijgende initiatieven. (Mogelijk kerkmuuroverstijgend.) Vernieuwing is geen doel op zich, maar is uitwerking van een naar buiten gerichte blik.
13 stickers
5. *Verscheidenheid*
Onze kerk in 2033 biedt ruimte aan de verschillende opvattingen over geloven en liturgie.
8 stickers
6. *Goede spreiding over de stad:*
Onze kerk in 2033 heeft een goede spreiding van kerkelijke presentie in de gehele stad, is voldoende zichtbaar en herkenbaar in Apeldoorn.
2 stickers
7. *Zich beperken tot een paar taken en deze goed doen:*
We maken duidelijke keuzes en brengen focus aan i.t.t. alles een beetje blijven doen.
7 stickers

Bijlage 2: Korte samenvatting van koffiegesprekken na de dienst

De gesprekken over "Kerk-zijn in 2033", gehouden in februari 2024, tonen de bezinning binnen een kerkgemeenschap over haar toekomst en identiteit. Deze discussies belichten hoe de gemeente een bron van geloof, hoop, en liefde kan zijn, zowel intern als extern. De belangrijkste thema's zijn:

1. **Verbinding en Gemeenschap:** Een belangrijk thema is de wens om als gemeente van Christus een plek van geloof, hoop, en liefde te zijn. Dit betekent een focus op de eredienst als fundament, het belang van liefde en onderlinge verbinding, en de kerk openstellen voor iedereen. De behoefte aan persoonlijke ontmoetingen, het samen delen van maaltijden en levenservaringen, en het vormen van een inclusieve gemeenschap worden benadrukt.
2. **Jongeren en de Toekomst:** Er is aandacht voor het betrekken van jongeren bij de kerk en het geloof. De gesprekken suggereren het belang van luisteren naar jongeren en het bieden van ruimte voor hun behoeften. Dit omvat activiteiten en muziek die jongeren aantrekkelijk vinden en het erkennen van hun uitdagingen.
3. **Innovatie en Flexibiliteit:** De discussies wijzen op een bereidheid om te vernieuwen en flexibel te zijn in de organisatie van kerkdiensten en activiteiten. Het verkennen van nieuwe vormen van eredienst, het behouden van kleine groepen voor diepgaande gesprekken, en het overwegen van technologische oplossingen zoals apps worden voorgesteld.
4. **Samenwerking en Eenheid:** Er is een verlangen naar meer samenwerking en eenheid binnen de lokale gemeente en in Apeldoorn. De gesprekken spreken over het delen van faciliteiten met andere gemeenten en het overbruggen van verschillen om een sterkere gemeenschapszin te creëren.
5. **Zichtbaarheid en Betrokkenheid:** Het belang van zichtbaarheid naar buiten en actieve betrokkenheid bij de gemeenschap wordt benadrukt. Dit omvat het organiseren van activiteiten die sociale betrokkenheid bevorderen en het effectiever communiceren van gemeenteactiviteiten.

De gesprekken weerspiegelen de wens om een levendige, inclusieve gemeenschap te zijn die openstaat voor verandering en innovatie, met bijzondere aandacht voor het betrekken van jongeren en het versterken van verbindingen met de bredere gemeenschap in de wijk en de andere kerken.

Bijlage 3: Kort verslag van de gemeenteavond maart 2023

Tijdens de gemeenteavond heeft de kerkenraad de gemeenteleden vijf kernvragen voorgelegd om de toekomst van de kerk te verkennen.

1. Betrokkenheid bij de kerk

De gemeenteleden voelen zich verbonden met de kerk vanwege hun geloof in God, de behoefte aan gemeenschap en zingeving, en het belang van gezamenlijke rituelen en vieringen. Muziek en Bijbelonderwijs spelen een belangrijke rol, evenals het doorgeven van geloof aan de volgende generaties.

2. Belang van de kerk over 10 jaar

Er heerst een sterk gevoel dat de kerk ook in de toekomst een belangrijke plek moet blijven. De kerk wordt gezien als een essentiële bron van hoop, bezinning, en maatschappelijke bijdrage, die zich aanpast aan de context, maar toch haar kerndoelen behoudt.

3. Voortzetting van activiteiten

De leden benadrukken het belang van het voortzetten van diverse activiteiten zoals Bijbelonderwijs, muziek, en het organiseren van gemeenschapsevenementen. Het betrekken van de jeugd en het onderhouden van een missionaire focus worden als essentieel beschouwd.

4. Te staken activiteiten

Er is een duidelijke wens om bureaucratische processen te verminderen, en meer flexibiliteit in diensten en muziekkeuze te brengen. De kerk moet negativiteit uit het verleden achterwege laten en zich meer richten op wat leden aanspreekt, inclusief de jeugd.

5. Nieuwe initiatieven

De kerk moet nieuwe manieren vinden om meer betrokken te zijn bij de maatschappij, zoals het bieden van een verscheidenheid aan diensten, het verbeteren van communicatie, en het aanpakken van duurzaamheid. Er is ook een roep om meer jongeren te betrekken en een missionaire gemeenschap te zijn.

De antwoorden op deze vijf vragen geven et beeld dat voor ons de kerk een belangrijke bron is van geloof en gemeenschap. Maar nieuwe initiatieven zijn nodig om beter aan te sluiten bij maatschappelijke behoeften, zoals verbeterde communicatie en betrokkenheid van jongeren. Deze aanpassingen zijn cruciaal om de relevantie van de kerk te behouden en haar missie voort te zetten.